

Nieuw Haags Peil van 21 december 2008

De peiling van deze week, de laatste van dit jaar, die maar weinig verschilt met die van vorige week, word afgezet tegen die van precies een jaar geleden. Dan kan goed gezien worden wat er electoraal in per saldo in 2008 gebeurd is.

De grote winnaar van 2008 is D66 geweest met een stijging van 10 zetels. PvdA en VVD zijn beide 6 zetels gestegen. PVV deed het ook goed met een stijging van 5 zetels. De grote verliezer van 2008 is Trots op NL geweest met een daling van 15 zetels. Het CDA daalde 4 zetels en Groen Links en de SP 3. Omdat de PvdA eind augustus nog stond op een verlies van 8 zetels in het jaar is de PvdA de grote winnaar geweest van de 2e helft van het jaar 2008.

Landelijke peiling politieke voorkeur

<i>in zetels Tweede Kamer</i>	Verk. TK 2006	14/12 2008	21/12 2008	23/12 2007
CDA	41	30	30	34
PvdA	33	28	29	23
SP	25	15	15	18
VVD	22	20	20	14
PVV	9	16	15	10
Groen Links	7	9	9	12
ChristenUnie	6	6	6	7
D66	3	17	16	6
SGP	2	2	2	2
PvdDieren	2	2	2	3
Trots op NL	6	5	6	21
Totaal	150	150	150	150
CDA+PVDA+ChristenUnie	80	64	65	64

Bij de Politieke Barometer van Synovate is ook te zien dat de PvdA fors gestegen is en nog maar een zetel achter staat op het CDA. Maar een groot verschil met deze peiling is dat beide partijen 7 zetels hoger staan dan in deze peiling. Daarentegen staan PVV en D66 5 zetels lager en de VVD 3. Dit verschil kan met name toegeschreven worden aan een fundamenteel methodisch verschil in aanpak:

Om een zo nauwkeurig mogelijke peiling te doen speelt het antwoord op de vraag wat men tijdens de Tweede Kamerverkiezingen van 2006 heeft gestemd een sleutelrol. Kort na de verkiezingen moet namens de beantwoording op die vraag sterk lijken op de echte uitslag, want anders heb je geen representatieve steekproef. Via weegprocedures wordt gezorgd dat die uitslag goed overeenkomt (een normale procedure bij onderzoek). In het verleden is al door mij vastgesteld dat naarmate de verkiezingen langer geleden zijn kiezers slechter herinneren wat zij gestemd hebben. Als zij een verkeerde partij noemen dan is het doorgaans de partij die zij nu zouden stemmen dan de partij die ze echt gestemd hebben. Het gevolg hiervan is dat als er geen correctie op deze herinneringsfout wordt uitgevoerd de uitslag van de peiling dichter ligt bij de vorige verkiezingsuitslag dan echt het geval is. Verschuivingen tussen twee partijen worden namelijk minder gemeld dan ze in werkelijkheid zich hebben voltrokken. Dit verschijnsel is door mij al bij de verkiezingen van 1977 vastgesteld, maar inmiddels is het effect beduidend groter geworden. Dat komt omdat het aandeel der kiezers dat minder vast zit aan de vorige partij in deze 30 jaar beduidend is gestegen. Op dit moment geeft van de kiezers bij de 4 grootste partijen van 2006 minder dan 55% aan weer dezelfde partij te zullen stemmen.

Als we naar het CDA kijken dan zien we dat deze partij circa 55% van haar kiezers uit 2006 op dit moment vasthoudt. Van geen van de kiezer van de andere partijen er meer dan 1% bij wint. Dat kan niet gelijk staan aan maar 4 zetels verlies zoals de Politieke Barometer aangeeft, maar moet duidelijk meer zijn. Dat de PvdA het relatief gezien wat beter doet dan het CDA (verliest maar 4 zetels) komt niet omdat deze partij haar eigen kiezers uit 2006 duidelijk beter bindt dan het CDA, maar wel dat de PvdA aantrekkingskracht uitoefent op kiezers van met name Groen Links en SP. Dat de VVD bij onze peiling slechts op een klein verlies staat komt omdat deze partij bijna 10% van de kiezers van het CDA aan zich bindt. PVV en D66 doen het zo goed omdat ze hun eigen kiezers goed binden, maar ook fors winnen van andere partijen. PVV het sterkst van VVD en CDA (maar ook -in mindere mate- van SP en PvdA). D66 wint in forse mate kiezers van vrijwel alle grote en middelgrote partijen, behalve PVV.